СОВЕТ БУРНАШЕВСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ ВЕРХНЕУСЛОНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮГАРЫ ОСЛАН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫҢ БУРНАШ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ КАРАР

______________ с. Татарское Бурнашево ______________

28-126

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының
Бурнаш авыл җирлеге территориясендә күмү эше һәм
муниципаль зиратларны тоту кагыйдәләре турында

«Күмү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, зиратларны, биналарны, күмү билгеләнешендәге корылмаларны урнаштыруга гигиеник таләпләр (СаН ПиН 2.1.1279-03) нигезендә,

Югары Ослан муниципаль районының
Бурнаш авыл җирлеге Советы
карар итте:

1. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Бурнаш авыл җирлеге территориясендә җирләү эшен оештыру тәртибен 1 нче кушымта нигезендә расларга.
2. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Бурнаш авыл җирлеге территориясендә вафат булганнар өчен (һәлак булган) муниципаль зиратларны һәм күмүләрне тоту кагыйдәләрен 2 нче кушымта нигезендә расларга.
3. Әлеге карарны Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталында һәм Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Югары Ослан муниципаль районы Бурнаш авыл җирлеге Советының законлылык һәм хокук тәртибе буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Совет рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы
Бурнаш авыл җирлеге башлыгы: С.В.Бурукин

Татарстан Республикасы
Югары Ослан муниципаль районының
Бурнаш авыл җирлегенең
17.08.2017 ел № 28-126 карарына
1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Бурнаш авыл җирлеге территориясендә җирләү эшен оештыру тәртибе.

1. Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Бурнаш авыл җирлеге территориясендә күмү эшен оештыру тәртибе (алга таба - Тәртип) «Җирләү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, РФ Баш дәүләт санитария табибының 28.06.2011 ел N 84 «2.1.82-11 номерлы СанПин «Зиратларны, биналарны һәм күмү корылмаларын урнаштыруга һәм карап тотуга карата гигиена таләпләре» карары белән эшләнде һәм Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Бурнаш авыл җирлеге территориясендә җирләү эшен оештыру нигезләрен билгели (алга таба - җирләү эше).

2. Җирләү эшен оештыру

1. Җирләү эшен оештыру Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Бурнаш авыл җирлеге Башкарма комитеты (алга таба - җирлек администрациясе) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Җирләү эшен оештыруга түбәндәгеләр керә:

1) җирләү урыннарын булдыру турында карар кабул итү;
2) җәмәгать зиратында үлгән кешене күмү өчен участок бирү;
3) күмүләр турында белешмәләрнең сакланышын тәэмин итү;
4) җәмәгать зиратларының эшчәнлек тәртибен билгеләү;
5) күмү урыннарын тоту кагыйдәләрен билгеләү;
6) җирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр бәясен билгеләү, күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына карата таләпләр билгеләү;
7) гаилә (нәсел) каберен булдыру турында карар кабул итү.

3. Күмү урыннары

1. Күмү урыннарын булдыру турындагы карар җирлек администрациясе тарафыннан кабул ителә.

2. Барлыкка китерелгән, шулай ук күмелә торган урыннар сүтелми һәм бары тик даими су басу, җир тетрәүләрдән һәм башка стихияле бәла-казалар булган очракта

гына җирлек администрациясе карары буенча күчерелергә мөмкин.

4. Җәмәгать зиратында үлгән кешене күмү өчен участок бирү

1. Җәмәгать зиратында үлгән кешене күмү өчен участок (алга таба - җирләү өчен участок) бирү, әлеге Тәртипкә 1 нче кушымта нигезендә, вафат булган кешене күмү бурычын үз өстенә алган зат тарафыннан бирелгән җир кишәрлеге бирү турындагы гариза нигезендә җирлек администрациясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Мәет җирләү өчен кишәрлек бирү турындагы гаризага документларның күчермәләре кушып бирелә (чагыштыру өчен оригинал кушымтасы белән):

1) үлгән кешене күмүне үз өстенә алган затның паспорты;

2) үлем турында таныклык яисә үлем турында бәяләмә (белешмә).

3. Гамәлдәге күмү чикләрендә буш урында күмү шушы участокта урнашкан каберләр теркәлгән гражданнарның (оешмаларның) язма гаризасы буенча рөхсәт ителә.

4. Җирләү өчен участок бирү турында (булган күмү чикләрендә буш урынга күмү турында) рөхсәт рәвеше әлеге Тәртипнең 2 нче кушымтасы нигезендә билгеләнә.

5. Җирләүләр турында белешмәләрнең сакланышы

1. Һәрбер күмү әлеге Тәртипкә 3 нче кушымта нигезендә күмүләрне теркәү кенәгәсендә теркәлә.

2. Теркәү язмасы нигезендә үлгән кешене күмү бурычын үз өстенә алган затка әлеге Тәртипкә 4 нче кушымта нигезендә күмү турында таныклык тапшырыла.

6. Җәмәгать зиратларының эшчәнлек тәртибе

1. Иҗтимагый зиратлар ирекле йөрү өчен ачык. Зират территориясендә килүчеләр җәмәгать тәртибен һәм тынлыкны сакларга тиеш.

2. Җирләү көн саен 9-00 сәгатьтән 16-00 сәгатькә кадәр башкарыла.

3. Үлгәннәрне күмү гамәлдәге законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Үлгән кешене күмү өчен бушлай бирелә торган җир кишәрлегенең күләме түбәндәгечә билгеләнә:

- ялгыз күмүләр өчен - 2,5 м x 1,0 м (2,5 кв. м) зурлыгында;
- туганлык җирләүләре өчен - 2,5 м x 2,0 м (5,0 кв. м) зурлыгында;
- мактаулы күмүләр өчен - 2,0 м x 3,0 м (6,0 кв. м) зурлыгында;
- Бөек Ватан сугышында катнашучылар булган үлгән кешеләрне күмү өчен яисә Бөек Ватан сугышында катнашучылар мөрәҗәгать иткәндә ирләрен күмү өчен 2,5 м x 3,0 м (7,5 кв. м) зурлыктагы җир участогы

5. Туганының (туганнарының) бер үк каберенә кабат күмү җирлек администрациясе тарафыннан зират чоры тәмамланганнан соң (вафат булганның гәүдәсе таркату һәм минерализацияләү вакыты) узган җирләү вакытыннан соң, грунт составын, гидрогеологик һәм климат шартларын исәпкә алып рөхсәт ителә.

6. Кабер әзерләү үлгән кешене күмүне үз өстенә алган зат тарафыннан башкарыла.

7. Каберләрне әзерләү эшләрен башкарганда, җирне бүлеп бирү кабернең уң яисә сул ягына гамәлгә ашырыла. Грунтны инде булган күмүләр ягына җибәрү тыела.

8. Кабер калкулыгында күмгәндә, аның фамилиясе, исеме һәм атасының исеме,

үлем датасы, теркәү номеры күрсәтелә.

9. Җир басылганнан соң каберләрдә кабер ташлары кую рөхсәт ителә. Кабер корылмаларындагы язмалар чыннан да бу урында күмелгән үлүчеләр турындагы мәгълүматларга туры килергә тиеш. Кабер өстендәге корылмаларны урнаштыру бары тик күмү участогы чикләрендә генә рөхсәт ителә. Билгеләнә торган корылмаларның кишәрлек чикләреннән чыгучы яисә алар өстеннән салынучы өлешләре булмаска тиеш.

10. Җәмәгать зиратлары территориясендә рөхсәт ителә:

1) әлеге Тәртип таләпләре нигезендә кабер ташлары куярга;
2) чәчәкләр утырту һәм газоннар чәчү өчен участокта эшләр.

11. Иҗтимагый зиратлар территориясендә түбәндәгеләр тыела:

1) җәмәгать зиратында урнашкан кабер өслекләренә, җиһазларга, биналарга, корылмаларга зыян китерү, җимерү;
2) яшел утыртмаларны бозарга, чәчәкләрне йолкып алырга, этләрне һәм башка йорт хайваннарын йөртергә, кошларны, терлек көтүләрен тотарга;
3) учак ягарга, ком, балчык һәм грунт алырга;
4) чүп-чарны, төзелеш материалларын, аларны алмаштырганда яисә күмү өчен участокны төзекләндергәндә, билгеләнгән урыннарда коелган яфракларны һәм ботакларны җыеп алырга;
5) чаңгы, чана, велосипед, мопед, мотороллер, мотоциклда шуарга; 6) автомобиль транспортында зират территориясенә керергә.

12. Иҗтимагый зиратларда булганда гражданнар Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Бурнаш авыл җирлеге территориясен төзекләндерү өлкәсендә авыл җирлегенең муниципаль хокукый актлары таләпләрен үтәргә тиеш.

7. Күмү урыннарын тоту кагыйдәләре

1. Җирләү урыннарында эшчәнлек санитария һәм экология таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Җирләү эшләрен башкаручы гражданнар (оешмалар) корылмаларны һәм яшел утыртмаларны (кабер өеме, һәйкәл, цоколь, чәчәклек, күмүләр турында кирәкле белешмәләр) тиешле хәлдә тотарга тиеш.

3. Җирләү турында белешмәләр булмаганда, шулай ук күмүләрне тиешенчә карап торганда алар законда билгеләнгән тәртиптә хуҗасыз дип таныла.

8. Мәрхүмнең күмү турындагы теләкләрен үтәү гарантияләре

1. Авыл җирлеге территориясендә һәр кешегә, аның ихтыяр белдерүен исәпкә алып, күмү һәм әлеге Нигезләмә нигезендә, муниципаль җәмәгать зиратларының берсендә гәүдәне (калдыкларны) яки көлен күмү өчен бушлай җир бирү гарантияләнә.

2. Мәрхүмнең аның гәүдәсен (калдыкларын) яки көл күмү турындагы белдерүен үтәү, элек үлгән кешеләр янында күрсәтелгән җирдә буш җир кишәрлеге яки элек үлгән якын туганының яки элек үлгән иренең кабере булганда гарантияләнә. Башка очракларда мәрхүмнең аның гәүдәсен (калдыкларын) яки көлен күмү турындагы теләк белдерүен үтәү мөмкинлеге үлем урынын исәпкә алып, җирләү эше мәсьәләләре буенча махсус хезмәт тарафыннан, ул күрсәткән урында җир

кишәрлеге булу, шулай ук җәмгыять һәм дәүләт алдында вафат булган кешенең казанышларын исәпкә алып билгеләнә.

3. Үлгәннән соң аның гәүдәсенә (җәсәдләренә) лаеклы мөнәсәбәт турында затның ихтыяры (алга таба – мәрхүмнең ихтыяр белдерүе-шаһитлар булганда яки язма формада белдерелгән теләк):

1) патологоанатомик яруга дучар ителергә ризалык бирү яисә риза булмау турында;

2) органнарны һәм (яисә) тукымаларны аның тәненнән (калдыкларыннан) алуга ризалык яисә килешмәү турында;

3) теге яисә бу урында, теге яисә бу гореф-гадәтләр яисә традицияләр буенча, элек вафат булган теге яисә бу урында җирләнергә;

4) кремациягә дучар ителергә;

5) теге яисә бу затка үзенең ихтыяр белдерүен үтәү турында

4. Мәрхүмнең аның гәүдәсен (калдыкларын) яки көлен күмү турындагы белдерүен үтәү, элек үлгән кешеләр янында күрсәтелгән җирдә буш җир кишәрлеге яки элек үлгән якын туганының яки элек үлгән иренең кабере булганда гарантияләнә. Башка очракларда мәрхүмнең аның гәүдәсен (калдыкларын) яки көлен күмү турындагы теләк белдерүен үтәү мөмкинлеге үлем урынын исәпкә алып, җирләү эше мәсьәләләре буенча махсус хезмәт тарафыннан, ул күрсәткән урында җир кишәрлеге булу, шулай ук җәмгыять һәм дәүләт алдында вафат булган кешенең казанышларын исәпкә алып билгеләнә.

5 . Башка торак пунктта яисә чит дәүләт территориясендә вафат булган очракта, вафат булучының мәетен (калдыкларын) күмү турында үлгән кешенең ихтыяр белдерүен яки мәетен күмү турында әлеге урында аның мәетне күмү бурычын үз өстенә алган затка ярдәм итү һәм күмү белән бәйле чыгымнарны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән үлем турында белешмә (таныклык) алу, үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) йөртүгә рөхсәт, шулай ук дәүләт чикләрен үтеп чыгу документларын да кертеп, йөрү документларын күчерүгә рөхсәт бирү өлешендә гарантияләнә.

9. Гаилә (нәсел) күмүе

Авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә гаилә (нәсел) күмүләре төзү өчен җәмәгать зиратларында җир кишәрлекләре бирелергә мөмкин.

Гаилә (нәсел) күмүе җирлек хакимиятенең хокукый акты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Бурнаш авыл җирлеге территориясендә
җирләү эшен оештыру тәртибенә
1 кушымта

Бурнаш авыл җирлеге башлыгына

____

____

____

(вафат булганны күмүне үз өстенә алган зат тулысынча Ф.И.О)

Адрес: ____

____

Паспорт күрсәткечләре (дата, ышанычнамә номеры, кем тарафыннан бирелгән)

____

____

Телефон ____

Үлгән кешене күмү өчен участок бирү турында гариза

Үлгән кешене күмү өчен / урынны гамәлдәге күмү чикләрендә буш урынга күчерүне сорыйм (кирәксез сызып ташларга)

____

(вафат булучының Ф.И.А.

Кушымта: _______________

Имза

Бурнаш авыл җирлеге территориясендә
күмү эшен оештыру тәртибенә
2 кушымта

Җирләү өчен участок бирү турында (булган күмү чикләрендә буш урынга күмү өчен)
рөхсәт

№ ___ __ 20__

______________ Авыл җирлегенең Башкарма комитеты үлгән кешене күмү өчен/
мәетне күмү өчен участокны булган күмү чикләрендә буш урынга бирү рөхсәт итә
(кирәкмәгәнен сызарга)

____

(вафат булучының Ф.И.А.

____

(үлем датасы)

____

үлем турында таныклык
№секциядә (участокта)

____

____

(иҗтимагый зиратның исеме)
Әлеге рөхсәт бирелде ____
(вафат булганны күмүне үз өстенә алган зат тулысынча Ф.И.О)
паспорт мәгълүматлары (дата, ышанычнамәнең номеры, кем тарафыннан бирелгән)
мәетне күмү өчен участокны бирү турындагы гариза нигезендә
______________________.

____

(әлеге рөхсәтне биргән белгеч вазыйфасы, имза, Ф.И.О.)

Мөһер урыны

Бурнаш авыл җирлеге территориясендә
җирләү эшен оештыру тәртибенә

3 кушымта

Җирләүләрне теркәү китабы

т/б теркәү №
Үлгән кешенең Ф.И.А.
Үлем датасы
Үлем турында таныклык (№, серия, бирү датасы, кем тарафыннан бирелгән)
Мәет җирләү өчен участок бирү турында рөхсәт (булган күмү чикләрендә буш урынга күмү өчен) (№, бирү датасы)
Үлгән кешене күмүне үз өстенә алган зат Ф.И.О.
Күмү турындагы белешмә (№, дата, кемгә бирелгән)
Җәмәгать зираты, секция (участок) исеме
Искәрмә

Бурнаш авыл җирлеге территориясендә
күмү эшен оештыру тәртибенә
4 кушымта

Күмү турында белешмә

Җирләү турындагы белешмә бирелде

____

(үлгән кешене күмүне үз өстенә алган зат Ф.И.О)
күмүне теркәү турында

____

(фамилиясе, исеме, атасының исеме тулысынча)

____

(үлем датасы)

____

(№, сериясе, үлем турында таныклык бирү датасы, кем тарафыннан бирелгән)

____

(күмүне теркәү датасы)
Җәмәгать зиратында ____
(зиратның исеме)
№ секция (участок) ____

____

(әлеге таныклыкны биргән белгеч вазыйфасы, имзасы, Ф.И.О.)

Мөһер урыны

Татарстан Республикасы
Югары Ослан муниципаль районының
Бурнаш авыл җирлегенең
17.08.2017 ел № 28-126 карарына
2 нче кушымта

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Бурнаш авыл җирлеге территориясендә вафат булганнар өчен (һәлак булган) муниципаль зиратларны һәм күмүләрне тоту кагыйдәләре

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Бурнаш авыл җирлеге территориясендә муниципаль зиратларны тоту һәм вафатларны күмү кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдәләр) «Күмү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон, СанПиН 2.1.2882-11 "Күмү билгеләнешендәге зиратларны, биналарны һәм корылмаларны урнаштыруга, урнаштыруга һәм карап тотуга гигиена таләпләре" нигезендә эшләнгән һәм муниципаль җәмәгать зиратларын тоту тәртибен билгели, кабер ташларын урнаштыру, демонтажлау, ремонтлау һәм алыштыру, җир кишәрлекләре бирү, үлгән кешеләрне күмү тәртибен билгели.

1.2. Зиратлар «Күмү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Бурнаш авыл җирлегенең муниципаль милек объектлары булып тора. Бурнаш авыл җирлегенең муниципаль зиратлары исемлеге әлеге Кагыйдәләргә 1 нче кушымта белән билгеләнде.

1.3. Муниципаль зиратларны карап тоту һәм төзекләндерү, шулай ук мәдәни мирас объектлары булган хәрби (тугандаш) күмүләрне (каберләрне) һәм күмүләрне карап тоту эшләрен башкару муниципаль заказны башкаручы оешмалар тарафыннан билгеләнгән тәртиптә башкарыла. Күрсәтелгән эшләрне финанслау авыл җирлеге бюджеты, юридик һәм физик затларның хәйрия кертемнәре исәбеннән башкарыла.

1.4. Зиратлар көн саен килүчеләр өчен ачык:

- 1 майдан 30 сентябрьгә кадәр - 08.00 сәгатьтән 20.00 сәгатькә кадәр;
- 1 октябрьдән 30 апрельгә кадәр - 08.00 сәгатьтән 18.00 сәгатькә кадәр.

1.5. Зиратка үзәк керү урынында зиратның төп зоналары, биналар, корылмалар, күмү квадратлары һәм аларның нумерациясе күрсәтелгән зират планы белән стенд, шулай ук авыл җирлегенең норматив хокукый актларыннан күмү эше, зиратларны карап тоту һәм кирәкле башка мәгълүматны урнаштыру стенды урнаштырыла.

1.6. Зират территориясендә түбәндәгеләр булырга тиеш:

- зиратның исеме һәм аның эш режимы язылган вывескалар;
- юл йөрү һәм җәяүлеләр өчен юллар;
- зират территориясе коймалары;
- күмгәндә кулланыла торган предметларны саклау өчен урыннар;

- махсус җиһазландырылган мәйданчыкларда урнаштырылган чүп-чар җыю контейнерлары.

1.7. Зиратларда оешмалар һәм гражданнар эшчәнлеге экология, санитария таләпләре һәм әлеге Кагыйдәләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.8. Әлеге Кагыйдәләрдә кулланыла торган төп төшенчәләр һәм билгеләмәләр:

автокатафалк - зиратта үлгән кешенең, туганнарының һәм якыннарының мәете белән табутны күчереп йөртү, матәм йолалары бинасына яки крематориягә яки күмүдә катнашучыларны күрсәтелгән адрес буенча кайтару өчен билгеләнгән транспорт чарасы. Автокатафалк табутны төяү-бушату, хәрәкәт вакытында аны теркәү һәм җеназада катнашучылар өчен урыннар белән җиһазландырыла;

хуҗасыз күмү - күмелгәннән соң 15 елдан артык каралмаган һәм күмү өчен җаваплы кеше турында архив мәгълүматлары булмау, яисә күмү өчен җаваплы кеше аның турында кайгыртудан баш тарту;

җирләү - мәет (калдыклар) яисә үлгән кешенең көле күмелгән зираттагы җир кишәрлеге;

күмү зонасы - анда үлгәннәрне (һәлак булганнарны) табутта яисә көл савытларында күмгән зиратның функциональ- территориаль зонасы ;

зират квадратлары - зиратны күмү зонасы юл челтәре белән бүлә торган участоклар;

зират - мәетләрне яисә кремациядән соң көлне күмү өчен җир кишәрлекләре булган күмү урыны чикләрендә урнашкан шәһәр төзелеше комплексы;

зират чоры - үлгән кешенең гәүдәсе таркалу һәм минерализацияләү вакыты үткәч, кардәш кабергә икенче тапкыр күмү рөхсәт ителә;

җирләүләрне теркәү (исәпкә алу) китабы - муниципаль зиратларда җирләүләр теркәлә торган билгеләнгән үрнәктәге китап;

кабер өстендәге корылмаларны теркәү (исәпкә алу) китабы - җирләүләрдә урнаштырылган кабер өсте корылмалары теркәлә торган билгеләнгән үрнәктәге китап;

җирләү бурычын үз өстенә алган зат - үлгән кешенең ихтыяр белдерүендә күрсәтелгән зат яки ире, якын туганнары, башка туганнары, яисә вафат булучының законлы вәкиле, ә алар булмаганда - җирләү эшен башкару бурычын үз өстенә алган башка затлар, яки җеназа эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт;

җирләү урыннары - үлгән кешеләрнең мәетләрен (калдыкларын) күмү өчен зиратлар, шулай ук үлгән кешеләрне күмү өчен билгеләнгән башка биналар һәм корылмалар булган этик, санитария һәм экология таләпләре нигезендә махсус билгеләнгән җир кишәрлекләре;

кабер - җисеме (калдыклары) булган табутны яки көлле урнаны күмү өчен җирдә тирән урын;

кабердәге теркәү билгесе - үлгән кешенең фамилиясе, исеме, атасының исеме, җирләү датасы, аның туу һәм үлү датасы яисә күмүләрне теркәү кенәгәсе нигезендә теркәү (исәпкә алу) номеры күрсәтелгән табличка;

кабер өсте корылмасы - күмүгә (кабергә) урнаштырыла торган корылма (һәйкәл, тәре, койма, чәчәк түтәле һ.б.);

җирләү өчен җир бүлеп бирү нормасы - үлгән кешене (һәлак булучыны) күмгәндә бирелә торган җир кишәрлегенең күләме;

ялгыз күмү - үлгән, хатыны, якын туганнары, башка туганнары яки законлы вәкиле булмаган үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) күмү башкарылган зираттагы җир кишәрлеге;
калдыклар - үлгән (вафат булучының) мәете;
күмү өчен җаваплы - күмүне рәсмиләштерүне тәэмин итү бурычын үз өстенә алган зат, аны тиешенчә карап тотуны, төзекләндерү һәм даими рәвештә үз көчләре һәм чаралары белән тәрбияләүне тәэмин итү бурычын үз өстенә алган зат, аның исеменә күмү турында таныклык бирелгән булса;
күмү - санитария һәм башка таләпләргә каршы килми торган гореф-гадәтләр һәм традицияләр нигезендә кешенең тәнен (калдыкларын) күмү буенча йола гамәле. Җирләү үлгән кешенең гәүдәсен (мәетен) җиргә күмү (кабергә күмү, склеп), яндыру (аннан соңгы урнаны күмү юлы белән кремация) юлы белән башкарылырга мөмкин;
җирләү - анда күмү эшләре башкарылган тугандаш күмелгән җир кишәрлегенең яисә кабернең буш урынында күмү;
җирләүне теркәү - һәлак булучыны күмү турындагы таныклык нигезендә җирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт - муниципаль учреждение тарафыннан гамәлгә ашырыла торган теркәлү (исәпкә алу) кенәгәсендә күмү турында язма;
туганлык җире - үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) күмү башкарылган зираттагы җир кишәрлеге, алга таба аның хатынын яисә мәрхүмнең якын туганын җирләүне исәпкә алып;
туганлык кабере - үлгәннең туганының үле гәүдәсе күмелгән кабер; гаилә (ыруглык) җирләнүе - зиратта ике кабергә исәпләнгән, туганлык белән бәйле үлгән кешене күмү өчен арттырылган җир кишәрлеге;
җирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт - үзенә керем китерә торган эшчәнлек алып бармаган муниципаль учреждение һәм (яисә) җирле үзидарә органнары тарафыннан төзелгән муниципаль унитар предприятие, шулай ук авыл җирлеге территориясендә ритуаль хезмәтләр күрсәтүче шәхси эшмәкәрләр, юридик затлар;
күмү турындагы таныклык-җирләү эше мәсьәләләре буенча махсус хезмәт тарафыннан бирелә торган, күмү өчен җаваплы затка, теркәү (исәпкә алу) китабындагы язмаларга туры китереп һәм конкрет зиратта вафат булганны күмү фактын раслаучы билгеләнгән форма документы;
көл салынган урна - көл белән эретеп ябыштырылган пакет сыя торган савыт;
мактаулы күмүләр участогы - үлгәннәрнең (һәлак булганнарның) хәтерен мәңгеләштерү өчен билгеләнгән, аларның җирлек алдындагы казанышларын һәм башка казанышларын исәпкә алып, күмү зонасының бер өлеше;
эксгумация - үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) алу яки кабердән (күмү урыннарын) суд-медицина максатлары һәм криминалистик экспертиза өчен яки күчереп күмүгә бәйле рәвештә кабердән (күмү урыннарын) чыгару.

Әлеге Кагыйдәләрдә кулланыла торган һәм әлеге пунктта күрсәтелмәгән терминнарның, төшенчәләрнең һәм билгеләмәләрнең әһәмияте тиешле мөнәсәбәтләрне җайга сала торган Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары нигезендә, шулай ук санитария, техник һәм башка мәҗбүри регламентлар, нормалар, кагыйдәләр һәм таләпләр нигезендә билгеләнә.

2. Үлгәннәрне (һәлак булганнарны) күмү тәртибе

2.1. Үлгән (һәлак булучыларны) күмү, ЗАГС органнары биргән үлем турында таныклык күрсәтеп, санитария нормаларына һәм кагыйдәләренә каршы килми торган гореф-гадәтләр һәм традицияләр нигезендә башкарыла.

2.2. Муниципаль зиратларда үлгән кешеләрне күмү көн саен 09.00 сәгатьтән 16.00 сәгатькә кадәр башкарыла.

2.3. Үлгәннәрне (һәлак булганнарны) күмү өчен җир кишәрлекләре җирләү өчен җир бүлеп бирү нормалары буенча бирелә.

2.4. Үлгән (вафат булган) мәетне җирләү өчен җир кишәрлеген авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан җирләү йөкләмәсен үз өстенә алган затның вафат булуы турында ЗАГС органнары биргән таныклык һәм аны күмү бурычын үз өстенә алган затның шәхесен таныклаучы документ (паспорт) нигезендә җирләү турында белешмә, күмү эшен оештыру Тәртибенә 2 нче кушымтада бирелгән рәвеш буенча белешмә биреп, күмүне теркәү (исәпкә алу) китабына тиешле теркәү язмасын кертү һәм әлеге күмү өчен җаваплы затны билгеләп кую белән түләүсез гамәлгә ашырыла.

2.5. Җирләрне күмү өчен җир кишәрлеген юкка чыгару авыл җирлегенең башкарма комитеты тарафыннан ЗАГС органнары биргән үлгән (вафат булган) кешенең үлүе турындагы чын таныклык, үз өстенә күмү бурычын алган затның шәхесен таныклый торган кремация һәм документ (паспорт) турында белешмә, күмү эшен оештыру Тәртибенә 2 нче кушымта нигезендә күмү турында белешмә биреп, җирләү эшен оештыру тәртибенә теркәлү (исәпкә алу) китабына тиешле теркәү язмасын кертү һәм әлеге күмү өчен җаваплы зат билгеләп кую белән түләүсез гамәлгә ашырыла.

2.6. Җирләү өчен җаваплы затка авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан бирелгән белешмәләр җирләү турындагы белешмәдә теркәлү (исәпкә алу) кенәгәләренә туры килә торган һәм вафат булучыны (вафат булучыны) зиратта җирләү фактын раслый торган мәгълуматлар булырга тиеш.

2.7. Җирләүне башка затка теркәп кую, күмү турында таныклык бирү әлеге күмү өчен җаваплы затның язма ризалыгы белән гамәлгә ашырыла.

2.8. Җирләү өчен җаваплы зат күмү өчен бирелгән җир кишәрлегеннән вакытсыз файдалану хокукын ала, үлгән (һәлак булган) кешеләрне җир кишәрлегендә алга таба күмү турында һәм кабер өстендәге корылмаларны урнаштыру турында карар кабул итә, күмүне (каберне) тиешенчә карап тотуны һәм аны даими рәвештә үз көчләре һәм чаралары белән тәрбияләүне тәэмин итә.

2.9. Җирләү өчен җаваплы зат күмү эшләрен башкару өчен үз акчалары исәбеннән килешү төзергә мөмкин.

2.10. Үлгәннәрне (һәлак булганнарны) җирләү өчен җир кишәрлекләрен бүлеп бирү документларын рәсмиләштерү көн саен эш көннәрендә авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан түләүсез нигездә 08.00 сәгатьтән 16.00 сәгатькә кадәр гамәлгә ашырыла.

2.11. Үлгәннәрне (һәлак булганнарны) күмүгә заказларны юридик затлар, авыл җирлеге территориясендә ритуаль хезмәтләр күрсәтүче шәхси эшмәкәрләр кабул итә ала.

2.12. Мәрхүмне күмү өчен җир кишәрлеген турыдан-туры зиратта бирү күмү турында бирелгән белешмә нигезендә зиратны караучы тарафыннан түләүсез нигездә башкарыла.

2.13. Каберләр арасындагы ераклык (бер күмү чикләрендә) озын һәм кыска яклар буенча 0,5 м дан да ким булмаска тиеш. Кабернең озынлыгы 2 м, киңлеге - 1 м, тирәнлеге - җир өстеннән кабер капкачына кадәр 1,5 м булырга тиеш. Үлгән балаларны күмгәндә кабер зурлыгы тиешенчә киметелергә мөмкин.
Күмү урыннары арасы периметр буйлап 0,5 м тәшкил итә.
2.14. Үлгәннәрне күмү өчен каберләр әзерләү (копка) зират каравылчысы контролендә һәм килештереп башкарыла.
2.15. Гамәлдәге зиратларда җирләү, гамәлдәге нумерация буенча әзерләнә торган каберләрнең квадрат схемасы нигезендә, эзлекле тәртиптә башкарыла.
2.16. Авыл җирлегенең муниципаль зиратларындагы зират чоры дәвамлылыгы алдагы күмү вакытыннан кимендә егерме ел вакытка билгеләнә.
2.17. Үлгәннәрне (һәлак булганнарны) туганнар каберенә күмү зиратның билгеләнгән чоры узгач һәм җирлек администрациясе биргән рөхсәт буенча, җирләү өчен җаваплы кешенең (кабер) язма гаризасы нигезендә түләүсез рөхсәт ителә.
2.18. Һәлак булганнарны (һәлак булганнарны) ирекле урында туганнар җирләгән җир кишәрлеген күмү җирлек администрациясенә бирелгән рөхсәт буенча күмү өчен җаваплы яисә күмүгә бирелгән җир кишәрлегендә булган кабер өчен җаваплы кешеләрнең язма гаризасы нигезендә түләүсез гамәлгә ашырыла.
2.19. Үлгән (һәлак булган) үлгән (үлгән) кешеләрне тугандаш кабергә яисә туганлы җирләнгән җир кишәрлегенең буш урынында күмү, архив документлары булмаганда, җирлек администрациясе биргән рөхсәт буенча, якын туганының язма гаризасы (туганлык дәрәҗәсе тиешле документлар белән расланырга тиеш) нигезендә һәм әлеге зиратта күмелүне раслый торган документларны күрсәткәндә түләүсез гамәлгә ашырыла.
Шул ук вакытта үлгәннәрне (һәлак булганнарны) кабергә яисә мәдәни мирас объекты булган җирләү җир кишәрлегенең ирекле урынында күмү рөхсәт ителми.
2.20. Җир кишәрлегендә туфраклы урнаны күмү, соңгы күмү вакытыннан соң узган срокка бәйсез рәвештә, күмү (кабер) өчен җаваплы кешенең язма гаризасы нигезендә җирлек администрациясе тарафыннан түләүсез нигездә рөхсәт ителә.
2.21. Шәхес ачыкланмаган үлгәннәрне (һәлак булучыларны) күмү һәм ире, якын туганнары, башка туганнары яки үлгән кешенең законлы вәкиле булмаган үлгән (һәлак булучыларны) күмү Россия Федерациясенең гамәлдәге законнарында билгеләнгән тәртиптә, муниципаль зиратның махсус бүлеп бирелгән квадратларында, ялгыз күмү өчен җир кишәрлеге бүлеп бирелгән муниципаль заказны башкаручы тарафыннан гамәлгә ашырыла.
Үлгәннәрнең (һәлак булучыларның) һәм күмүдә файдаланылмаган (һәлак булучыларның) шәхесе билгеләнмәгәндә, кабер өстендәге тамга, персональ белешмәләр күрсәтелеп йә күмүләрне теркәү (исәпкә алу) китабы нигезендә теркәү номеры күрсәтелеп билгеләнә.
2.22. Муниципаль зиратларның мактаулы җирләүләре участокларында үлгән (һәлак булган) кешеләрне күмү, авыл җирлеге алдындагы үлгән (һәлак булган) казанышларын һәм башка казанышларын исәпкә алып, гражданнарның яисә иҗтимагый оешмаларның, хезмәт коллективларының, учреждениеләрнең, предприятиеләрнең язма үтенечнамәсе нигезендә җирлек Советы карары буенча башкарыла.
Ир белән хатынны һәм якын туганнарны муниципаль зиратның мактаулы җирләүләре участокларында күмү рөхсәт ителми.

2.23. Күмү урынын озак вакыт дәвамында тәрбияләмәгән очракта, җирләгәннән соң кимендә унбиш ел дәвамында, җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан җирләүне тәртипкә китерү кирәклеге турында кисәтү табличкасы күмелү урынына урнаштырыла, күмү өчен җаваплы затка язма хәбәрнамә җибәрелә һәм шуннан соңгы биш ел дәвамында җирләү документлары булган һәм авыл җирлеге администрациясе архивында чикләнмәгән еллар саклана торган күмү актларын еллык карау төзелә.
2.24. Җирләүне төзекләндерү эшләре башкарылмаган очракта, тиешле табличка-кисәтү куелган вакыттан алып биш ел дәвамында күмү өчен җаваплы кеше тарафыннан җирләү эше башкарылмаганда яисә җирләү турында белешмәләр булмаганда, җирлек башкарма комитеты комиссия төзи, ул күмүне карау һәм аны комиссия тикшерүе актлары нигезендә җирләүнең торышы турында, аны хуҗасыз дип тану максатыннан акт төзи. Комиссия составына җирлек Советы, башкарма комитеты вәкилләре һәм башка кызыксынган хезмәтләр кертелергә тиеш.
Җирләүләрдә хуҗасыз дип танылган үлгәннәрне (һәлак булганнарны) күмү гомуми нигезләрдә башкарыла.
2.25. Муниципаль зиратларда һәр күмү урыны N 3 нче кушымтасы нигезендә җирләү эшен оештыру тәртибенең формасы буенча теркәлү (исәпкә алу) китабында теркәлә.
Күрсәтелгән китапта теркәлү язмасында түбәндәге күрсәткечләр булырга тиеш: номеры номеры, номеры, фамилиясе, исеме һәм атасының исеме, аның туу һәм үлү датасы, күмү датасы, үлеме турында таныклык бирү номеры һәм датасы, үлем турында таныклык биргән органның исеме, зиратның исеме, квадратның номеры, рәте һәм кабере, анда үлгәннең гәүдәсе (кабер белән урна), күмү өчен җаваплы затның фамилиясе, исеме һәм атасының исеме, номеры өчен җаваплы булган затның йорт яки юридик адресы һәм аның телефоны, күмү өчен җаваплы затның имзасы (кабер) булачак.
2.26. Каберләрне теркәү (исәпкә алу) китабы катгый хисап документы булып тора һәм җирлек администрациясе архивында мәңгегә саклана.

Муниципаль зиратларда җирләүләрне теркәү (исәпкә алу) документларының архив фондын исәпкә алуны һәм аларның сакланышын тәэмин итү, шулай ук архив фондын (күмүләрне теркәү (исәпкә алу) кенәгәләрен) үз вакытында тапшыру өчен билгеләнгән тәртиптә җирлекнең башкарма комитеты җитәкчесе җаваплы була.
2.27. Тарихи-мәдәни билгеләнештәге җирләрдә урнашкан ябык зиратларда үлгәннәрне (һәлак булучыларны) күмү тыела.

3. Нәсел җирләүләре

3.1. Туган күмүләр-үлгән кешене күмү өчен җәмәгать, дин зиратлары территориясендә бушлай бирелә торган күмү урыннары, шул ук җирләнгән урында тормыш иптәшенең яки мәрхүмнең якын туганының күмелүен гарантияли. Туганлык күмү урыннары мәрхүмне күмгән вакытта бирелә, ягъни күмү буенча хезмәт күрсәтү турында гариза белән күмү буенча хезмәт күрсәтү мәсьәләләре буенча махсус хезмәткә мөрәҗәгать иткән көнне күмү һәм күмү урынын бирү турында гариза белән күмү һәм күмү өлкәсендә вәкаләтле органга бирелә.

4. Дин зиратлары

4.1. Дин зиратлары бер диндәге үлүчене күмү өчен каралган. Дин тоту зиратлары җирле үзидарә органнары карамагында булырга мөмкин.
4.2. Дини зиратларның эшчәнлек тәртибе, тиешле дини берләшмәләр белән килештереп, җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә. Авыл җирлекләре территорияләрендә дини зиратларның эшчәнлеге гражданнар тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

5. Калдыклар (көл) эксгумациясен үткәрү тәртибе

5.1. Үлгән (һәлак булган) мәетләрне эксгумацияләү Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән таләпләр нигезендә башкарыла.
5.2. Аларны күчереп күмү максаты белән күмелгән мәетләрне эксгумацияләү күмү өчен җаваплы затның язма гаризасы нигезендә һәм, санитар нормалар һәм кагыйдәләр таләпләрен исәпкә алып, авыл җирлеге администрациясенең уңай карары булганда, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә елның салкын вакытында (15 октябрьдән 15 мартка кадәр) һәм үлгән кешене күмгәннән соң бер елдан да иртәрәк булмаган вакытта рөхсәт ителә.
5.3. Күмү урыннарыннан үлгән (һәлак булган) урналарны башка урында күчереп күмү өчен башка урында юкка чыгару, күмү срогына бәйсез рәвештә, күмү өчен җаваплы затның язма гаризасы нигезендә авыл җирлеге администрациясе рөхсәте белән башкарыла.
5.4. Мәдәни мирас объектлары булып торучы мәетләрне яисә каберләрне (каберләрне) эксгумацияләү рөхсәт ителми.
5.5. Авыл җирлегеннән читкә үлгән (һәлак булган) гәүдәләрне (калдыкларны) тимер юл, авиация, автомобиль яисә башка төрле транспорт төрләренә күчерү, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән таләпләр нигезендә һәм кызыксынучы затлар акчалары исәбеннән гади (агач) яисә цинк табутларда күчереп утырту урынына һәм транспорт төренә бәйле рәвештә гамәлгә ашырыла.

6. Күмү урыннарын урнаштыруга, эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә, киңәйтүгә һәм күчерүгә таләпләр

6.1. Җирдә җирләү урыннарын урнаштыру, эксплуатацияләү, реконструкцияләү, киңәйтү һәм күчерү, җир, экология, су һәм урман законнарын, әйләнә-тирә мохитне саклау турында Россия Федерациясе законнарын, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү өлкәсендә, Татарстан Республикасы законнарын исәпкә алып, шәһәр төзелеше документлары нигезендә гамәлгә ашырыла.
6.2. Төзелә торган һәм шулай ук гамәлдә булган күмү урыннарын күчерү һәм киңәйтү турындагы карар Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан кабул ителә.
6.3. Ябык зиратларда көл савытларын күмү очраклардан тыш, күмү тыела.

7. Кабер өсте корылмаларын урнаштыру тәртибе

7.1. Җирләү өчен бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә кабер өске корылмалар урнаштыру, куаклыктан тере яшел киртә (0,5 м дан югары булмаган) һәм әлеге Кагыйдәләр таләпләре нигезендә чәчәкләр утырту рөхсәт ителә.

7.2. Җирлек башкарма комитеты рөхсәте белән зиратта демонтаж, ремонт яки кабер өстендәге корылмаларны алыштыру белән бәйле барлык эшләр башкарыла.
7.3. Кабул итү корылмасын урнаштыруга, демонтажга, ремонтлауга яисә алмаштыруга рөхсәт алу өчен мөрәҗәгать итүче (күмү өчен җаваплы яисә аның язма йөкләмәсе буенча башка зат) җирлек башкарма комитеты җитәкчесе исеменә түбәндәге документларны тапшырып, язма гариза белән мөрәҗәгать итә:

- күмү турында белешмәләр;
- кабер өсте корылмасын әзерләү (сатып алу) турында документлар.

7.4. Җирләү участогының кабер өстендәге корылмаларны, коймаларны (тимер-бетон һәм гранит поребрикны яисә койманы) урнаштыру җир кишәрлеген күмү өчен җир кишәрлеге нормасы нигезендә башкарыла. Каберләр өстендәге корылмаларны урнаштыру эшләрен башкарганда җирләү нормаларының үтәлешен тикшереп торуны авыл җирлегенең башкарма комитеты башкара.
7.5. Куела торган һәйкәлләр һәм корылмаларның читеннән чыгучы яки алар өстендә эленеп торучы өлешләре булырга тиеш түгел. Билгеләнгән кабер ташларының биеклеге 2 метрдан артмаска тиеш.
7.6. Кабер корылмаларындагы язулар бу урында чыннан да үлгәннәр (һәлак булучылар) турындагы белешмәләргә туры килергә тиеш. Кабер ташларына язулар кую һәм аларны киләчәктә күмүгә әзерләү рөхсәт ителә.
7.7. Җирләү тирәсендәге җир кишәрлегенең (тимер-бетон һәм гранит поребрика яки койма) киртәсе яки куаклыктан (чәчәкләр) исән койма периметры күмү өчен бирелгән җир кишәрлеге периметрыннан артмаска тиеш. Куелган киртәләрдә (коймалар) очланган чыбыклар (пик) булырга тиеш түгел. Билгеләнгән киртәләрнең биеклеге 0,5 метрдан артмаска тиеш.
7.8. Кабер өстендәге корылмаларны рөхсәтсез һәм җир кишәрлегеннән читтә урнаштыру рөхсәт ителми. Җир кишәрлегеннән читтә урнашкан кабер корылмалары күмү өчен җаваплы зат тарафыннан җирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт язмача кисәткәннән соң егерме көн эчендә алынырга (демонтаж) тиеш.
7.9. Җир кишәрлекләреннән үз белдеге белән файдалануны күмү өчен билгеләнгән җир кишәрлекләренең нормаларыннан артып киткән күләмдә файдаланган гражданнар, җирлек башкарма комитеты аларны язмача кисәткәннән соң егерме көн эчендә хокук бозуларны бетерергә тиеш.
7.10. Билгеләнгән кабер корылмалары аларны урнаштырган гражданнарның милке булып тора. Кабер өстендәге корылмаларны урнаштыру, сүтү, ремонтлау яки алмаштыру эшләрен башкарганнан соң, күмү өчен җаваплы зат, яки аның язма йөкләмәсе буенча башка зат каты көнкүреш калдыклары полигонына зират территориясеннән сүтелгән кабер өслекләре һәм башка төзелеш калдыкларын алып чыгарга тиеш. Сүтелгән корылмаларны, төзелеш һәм башка чүп-чарны чыгаруны, шулай ук якындагы территорияне җыештыруны җирлекнең башкарма комитеты контрольдә тота.
7.11. Гражданнар мөрәҗәгате буенча кабер өстендәге корылмалар, стихияле бәла-казалар, янгын һәм хокукка каршы гамәлләр нәтиҗәсендә аларны югалткан яисә зыян күргән очракта, иминият оешмасы тарафыннан Россия Федерациясенең гамәлдәге законнарында билгеләнгән тәртиптә иминиятләштерелергә мөмкин.

7.12. Җирлекнең башкарма комитеты кабер өстендәге корылмалар өчен матди җаваплылык тотмый.
7.13. Кабер өстендәге корылмаларны урлауда, зарарлауда һәм җимерүдә гаепле затлар Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары нигезендә җаваплылыкка тартылалар.
7.14. Мәдәни мирас объектлары исемлегенә керүче күмүләрдә (каберләрдә) кабер корылмалары урнаштыру яки мәдәни мирас объектлары исемлегенә керә торган кабер өстендәге корылмаларны тулысынча яисә өлешчә алмаштыру мәдәни мирас объектларын саклау органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән рөхсәт нигезендә генә рөхсәт ителә.

8. Зиратларны карап тоту

8.1. Авыл җирлегенең муниципаль зиратларын карап тоту җирлек башкарма комитетының бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.
8.2. Җирлекнең башкарма комитеты түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

- җәйге һәм кышкы чорда юлларны, зиратларның җәяүлеләр юлларын механикалаштырып һәм кулдан җыештырып;
- зиратларга якын территорияләрне карап тоту һәм төзекләндерү эшләрен башкару;
- үләнне вакытында чаптыру, куакларны кисү һәм зиратларны гомуми файдалану территорияләреннән чүп-чар җыю;
- авария хәлендәге һәм коры агачларны кисү;
- зиратлар (биналар, корылмалар, зират коймалары, яңгыр канализациясе һ.б.) территорияләрендәге муниципаль мөлкәтне тоту һәм ремонтлау;
- чүп-чар җыю өчен контейнер мәйданчыкларын төзекләндерү;
- чүп-чарны үз вакытында җыю һәм чыгару;
- чүп җыю контейнерларын тоту һәм ремонтлау;
- мәдәни мирас объектлары булган күмүләрне (каберләрне) карап тоту;
- үләнне чабу һәм куак кисү, крестларда (табличкаларда) язуларны яңарту белән туганнарсыз һәм билгесез вафат булганнарның күмелү урынын карау;
- зират территориясен карап тоту өлешендә янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен һәм әлеге Кагыйдәләрне үтәү.

8.3. Муниципаль заказны башкаручы башкарган эшләр күләме муниципаль заказчы тарафыннан чираттагы финанс елына авыл җирлеге бюджетында каралган акчалар чикләрендә билгеләнә.
8.4. Мәдәни мирас объектлары булган муниципаль зиратларны, хәрби (тугандаш) күмүләрне (каберләрне) карап тоту эшләрен оештырган һәм башкарган өчен җаваплылык җирлекнең башкарма комитетына йөкләнә.
8.5. Җирләү территорияләрен, шулай ук җир кишәрлекләре нормалары чикләрендә җирләүгә якын территорияләрне (үләннәрне үз вакытында чаптыру, куакларны кисеп алу, агачларны алып ташлау, көнкүреш һәм үсемлек чүп-чарын махсус билгеләнгән урыннарга җыю, кабер өстендәге корылмаларны карап тоту һәм ремонтлау һ.б.) карап тоту һәм ремонтлау өчен җаваплылык, күмү (каберләр) өчен җаваплы затларны алып баралар.

9. Зиратларга бару кагыйдәләре

9.1. Зират территориясендә килүчеләр җәмәгать тәртибен һәм тынлыкны сакларга тиеш.
9.2. Зират территориясендә түбәндәгеләр тыела:

- этләрне йөртергә, йорт хайваннарын көтәргә, кош-корт тотарга;
- учак ягу, ком һәм балчык алу, чирәм кисү, грунт казу, төзелеш һәм башка материаллар запасларын туплау;
- җирлек администрациясенең тиешле рөхсәтеннән башка зиратларның гомуми кулланылыштагы территорияләрендә агач һәм куакларны кисүне башкарырга;
- зиратларда язмача рөхсәтсез һәм зират караучысы булмаган җирләрдә агачлар һәм куаклар кисүне гамәлгә ашырырга;
- яшел утыртмаларга зыян китерү, күмүләрдәге чәчәкләрне йолкып алу;
- кабер өстендәге корылмаларга, зиратларның мөлкәт объектларына зыян китерү;
- күмү эше мәсьәләләре буенча махсус хезмәтнең тиешле язма рөхсәтеннән башка кабер ташларын урнаштыру, сүтү, яңадан эшкәртү һәм төшерү;
- 0,5 метрдан артык биеклектәге агачлар һәм куаклар утыртырга;
- 0,5 метрдан артык биеклектәге күмүләрдә киртәләр билгеләргә;
- шушы максатларга туры килмәгән урыннарда чүп-чар ыргытырга, территорияне чүпләргә;
- чит мөлкәтне (җирләү йоласы предметларын, кабер өсләрендәге корылмаларны, эскәмияләрне һәм башкаларны) үзләштерергә, аны күчерүне һәм башка үзидарәле гамәлләр башкарырга;
- тиешле рөхсәтсез кабер казу;
- үсентеләр, чәчәкләр, җеназа кирәк-яраклары, җеназа йоласы әйберләре белән сату итәргә;
- зират территориясенең җәмәгать тәртибен һәм чисталыгын боза торган башка гамәлләр башкарырга.

9.3. Әлеге Кагыйдәләр зиратка килүчеләр тарафыннан хокук бозылган очракта, алар Россия Федерациясенең гамәлдәге законнарында билгеләнгән тәртиптә административ һәм башка җаваплылыкка тартылалар.

10. Зират территориясе буенча транспорт чаралары хәрәкәте кагыйдәләре

10.1. Зиратка якын территориядә транспорт чараларының вакытлыча парковкаларын йөрү схемасы һәм урыны җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан эшләнә һәм мәгълүмат стендында урнаштырыла.
10.2. Автокатафалк, шулай ук аны озата баручы кайгылы кортежы (җирләү процессын тәшкил итүче йөк ташу транспортыннан тыш), җирлек башкарма комитеты тарафыннан бирелгән җирләү турында белешмә булганда, зират территориясенә тоткарлыксыз йөрү хокукына ия.
10.3. Территорияне җыештыру, чүп-чар һәм сыек калдыклар чыгару, су кертү, шулай ук ташу корылмаларын ташучы һәм елга комы, торф, грунт һәм грунт кертүче транспортка зиратка керү җирлек башкарма комитеты тарафыннан бирелә торган үткәрү (рөхсәт) булганда башкарыла.
10.4. Зират территориясе буйлап транспорт чаралары хәрәкәте транспорт чараларының хәрәкәт схемасы һәм вакытлыча парковкалар урыны чикләрендә 10 км/сәг тизлек белән башкарыла.

10.5. Зиратларда дини һәм башка бәйрәмнәр белән бәйле чаралар уздырганда зират территориясенә керү тыела.

11. Әлеге Кагыйдәләрнең үтәлешен тикшереп тору
һәм аларны бозган өчен җаваплылык

11.1. Әлеге Кагыйдәләрнең үтәлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыра:

1. Канаш авыл ирлегенең башкарма комитеты;
2. Россия Федерациясенең гамәлдәге законнарында каралган очракларда башка органнар һәм оешмалар.

11.2. Әлеге Кагыйдәләрне бозган өчен, гаепле затлар Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары нигезендә җаваплылыкка тартылырга мөмкин.

11.3. Административ җаваплылык чараларын салу гаепле затларны хокук бозуларны бетерүдән һәм китерелгән зыянны каплаудан азат итми